

Pirttilahden prihan elämänvaiheita

Isäni Oskari Josef Kallio syntyi 28.6.1924 Suomessa Korttesjärven kylässä vienankarjalaisen kauppiaan Yrjö (Jyrki) Kallion ja hänen vaimonsa Amalian perheen toiseksi vanhimpana lapsena. Lapsia oli kaikkiaan kuusi; Oskarin ja Akselin lisäksi Aino, Anni, Katri ja Martta. Isäni Yrjö oli veljensä Aleksi Kallion kanssa apulaisena ja yritteli myös omaa kauppatoimintaa myyntialueenaan Pohjanmaa.

Isäni isä Yrjö oli syntynyt Vienan Karjalasta luonnonkauniista Pirttilahden kylästä, jossa oli monia sukupolvia asunut Kallioita (Kallijeff) – liikanimeltään Smötkysii. Yrjö Kallio oli paennut Suomeen 1920 pois vallankumouksen jaloista. Pohjanmaa, jonne hän päätyi, oli tuttua seutua, koska suku oli käynyt siellä sumtsan kannossa eli kiertänyt laukkukauppiaina.

Pulavuosina paluu takaisin Karjalaan

1930-luvun pulavuodet eivät suosineet Yrjö Kallion kauppahommia, ja kun vielä Vienassa elävät sukulaiset houkuttelivat palaamaan, Kallion perhe lähti takaisin Pirttilahden 1934. Amalia Kallio o.s. Larionova, synt. 1892, oli kotoisin Uhtuan Nurmilahdesta. Isäni kertoman mukaan hänen äitinsä ei ollut kovin innostunut koko paluunmuutosta, mutta mikäs auttoi.

Vähäinen omaisuus myytiin huutokaupalla ja matka kohti Leningradia alkoi. Heti rajalla oli isä-Yrjö otettu kuulusteluihin, mutta kolmen päivän kuluttua junamatka kohti Petroskoita pääsi jatkumaan. Juna vei perheen Kemiin sakka, mistä matkaa jatkettiin Pirttilahden.

Tilanne kotikylässä ei kuitenkaan ollut niin ruusuinen kuin he olivat odottaneet. Perhe joutui elelemään toisten nurkissa. Isä-Yrjö kävi töissä savotoilla, äiti-Amalia työskenteli kolhoosin navetassa. Tilannetta ei ainakaan helpottanut se, että "valkosuomalaisen" leima painoi perheen niskassa. Asuinpaikkana heillä oli mm. Juurikka-Antin talo, joka yhä vielä seisoo Pirttilahdessa ja jossa Kostamukassa asuva Polina Ivanova viettää kesäisin eläkepäiviään.

Isoisä suoraan työn äärestä ammuttavaksi

Vuoden 1938 kansallisuusvainoissa isoisäni Yrjö Kallio vangittiin ja vietiin kuulusteluihin suoraan työn äärestä metsäpunktilta. Vasta vuonna 1989 päivätty kuolintodistus kertoo lyhyesti, että hänet ammuttiin 13.2.1938. Paikkaa ei mainita. Isoisäni oli tuolloin 57 vuoden ikäinen. - Isäni hautajaisissa 24.3.2001 pidimme lyhyen hiljaisen hetken isäni isän Yrjö Kallion muistoksi: s. 18.4.1890 Pirttilahdessa, kuollut 13.2.1938.

Miehitysajan "myö elimmä kuin pohatat"

Isäni muisteli ns. miehitysaikaa mielellään. Suomalais-syntyisenä heidän perhettään kohdeltiin hyvin, vaikka olot olivat vaikeat. Suomalaisen miehitettyä Vuokkiniemen alueen suomalaiset jakoivat kolhoosin karjasta osan asukkaalle, ja niin Kallion perheellekin koitti helpommat ajat. Isäni piti suomalaisia ystävällisinä; he käyttäytyivät asiallisesti ja koettivat avustaa kantaväestöä mahdollisuuksiensa mukaan.

"Alikersantti Rytty lainasi minulle hevosta ja niin hoidimme peltomme hyvään kuntoon. Yhdessä Teppo Löytölän kanssa (asuu nykyään Ruotsissa) olimme käytännöllisesti katsoen ainoat miespuoliset työikäiset koko Pirttilahden kylässä, joten meillä riitti monenlaista hommaa. Sen lisäksi me olimme Vuokkiniemen paikallisesikunnan palkkalistoilla – työvelvollisina. Pidimme lehmää ja sikaa, lampaita meillä oli omasta takaa. Oli kanoja ja kukkokin kiekui... meidän elimme kuin pohatat!"

Perheen nuorimmat lapset kävivät suomalaista koulua Vuokkiniemessä. Isän vanhempi veli Akseli oli ennen sodan syttymistä opiskelemassa kirjantutkijana Uhtualla. Kun venäläiset joutuivat evakuoimaan Uhtuan väestön, Akseli jäi rintamalinjan toiselle puolelle. Evakossa hän sairastui keuhkotautiin ja kuoli sotavuonna 1942. Isän sisko Anni sattui olemaan pikkupiikana sukulaisissa Uhtuan lähellä, kun sota katkaisi yhteydet. Anni jäi Neuvostoliittoon ja meni siellä myöhemmin naimisiin. Hän hankki niukan elan-

tonsa metsätöillä ja kuoli Karhumäen sairaalassa.

Pikaratkaisu: paluu Suomeen

Vuonna 1944 peräytymisvaiheessa suomalaiset ottivat mukaansa kaikki Suomeen halukkaat lähtijät. Kuvaavaa on, että Vuokkiniemen alueella yli 50 prosenttia noudatti perääntymiskehotusta, joka tuli aivan viime hetkillä. Isäni kertoman mukaan heillä oli vain kaksi tuntia aikaa päättää lähdöstä Suomeen.

Vuokkiniemen kansallisesta väestöstä lähti Suomeen 54 prosenttia eli alueen noin 600 suomalais-karjalaisesta asukkaasta 324 henkeä viimeistään 7.9.1944 sotilaiden mukana Raatteen tietä Suomussalmelle (lähde: Karelia 1/1977).

Ensin evakot kuljetettiin Iisalmen lähelle Alapitkän leirille. Sieltä Kallion perhe sijoitui sukulaisiin eri puolille Pohjanmaata. Työtilanne oli vaikea sodan jälkeen, mutta kuitenkin Hyvinkäällä asuvat sukulaiset onnistuivat järjestämään vanhemmille lapsille Oskarille ja Ainolle työpaikat silloisen Villayhtymän palvelukseen.

Työn mukana järjestyi asuntopuuteissa. Valvontakomissio oli kuitenkin jatkuvasti kiinnostunut neuvostopassilla asuvasta Kallion perheestä. Amalia-äidin ansiota on, ettei perhettä sentään karkotettu takaisin Neuvostoliittoon. Suomen kansalaisuuden Kalliot saivat vasta 1954.

Isäni Oskari meni Hyvinkäällä naimisiin Eila Rinteen kanssa 1953. Meidän lasten synnyttyä elämä rauhoittui Hyvinkään Etu-Marttiin. Isä kävi vielä jopa Suomen armeijankin – tosin vasta 1956 ollessaan jo 32-vuotias.

Varsinaisia harrastuksia isällä ei ollut, mutta sukuloimassa hän kävi ahkerasti. Varsinkin Aino-siskolle hänellä oli asiaa sunnuntaisin ja sinne piti lähteä jo aikaisin, niin aikaisin, että Lähteen perheessä vielä nukuttiin. Muistiini ovat jääneet lapsuuden uintiretket fabriikin kuorma-autolla Sykäriin ja isän polkupyörän tarakalla Herusiin ja Usmin järvelle.

Isä työskenteli runsaat 20 vuotta Hyvinkäällä Villayhtymässä ja siirtyi sitten Kone-yhtiölle "parempiin hommiin," kuten hän ahkerasti jaksoi muistuttaa. Hän oli niitä vanhan kansan

työmiehiä, jotka eivät olleet väkään työttömänä. Ei myöskään muista, että hän olisi liiemmin sairastellut. Eläkkeelle hän jäi vuonna 1984. Eläkevuosia laskettaessa hän vanheni uudella yhdessä yössä. Jossakin vaiheessa nimittäin selvisi, että isän syntymävuosi olikin 1924 eikä 1925. Tämä oli perintöä kriisiajan henkikirjoituksen taosta.

Viime vuosina isää vaivasi yhä paheneva dementia, mutta sairaalassa hän oli melko lyhyitä aikoja; sydänkohtaus ja aivoinfarkti osuivat hänenkin kohdalleen. Sitten viime helmikuun alussa hän sai keuhkokuumeen ja sydänsairaus vaikeutti paranemista, kunnes vanha, kultainen sydän ei enää jaksanut.

Isäni Oskari Kallio kuoli rauhallisesti Hyvinkäällä 15.3.2001. Kaipaamaan jäivät vaimo, neljä lasta ja kuusi lastenlasta sekä siskot Aino Lähde, Katri Kuisma ja Martta Karlsson perheineen.

ASMO KALLIO
Järvenpää

• Tähän juttuun liittyy kuva, jossa Vuokkiniemen nuorisovalokuvattuna ehkä kesällä 1942. Kuva henkilöiden (24) tunnistaminen on vielä kesken. Julkaisemme kuvan KH:n seuraavassa numerossa.

KORJAUKSIA

Lehden edellisessä numerossa juttua, jossa kerrottiin Elias Lönnrotin koulusta Petroskoissa, mainittiin oppilasmääräksi 94. Hoksavaiset lukijat tietysti huomasi, ettei luku voi olla totta. - Todellisuudessa oppilaita on 974.

Repolalaisen Jelena Pottojevan muistokirjoituksessa sanottiin hänen miehensä Feodorin kuolleen 1974. Oikea vuosiluku on 1997.

Viro-kirja internetissä

MTV3 Internet on julkaissut sähköisessä muodossa noin 200-sivuisen kirjan Viron vuosikymmenet. Se kertoo Viron kymmenestä itsenäisyyden vuodesta, ja on erinomaisen hyödyllinen Viroon matkaaville. Sisällöltään monipuolisen kirjan tekijä on Pertti Nyberg. - Kirja on luettavissa osoitteessa www.mtv3.fi/viro